

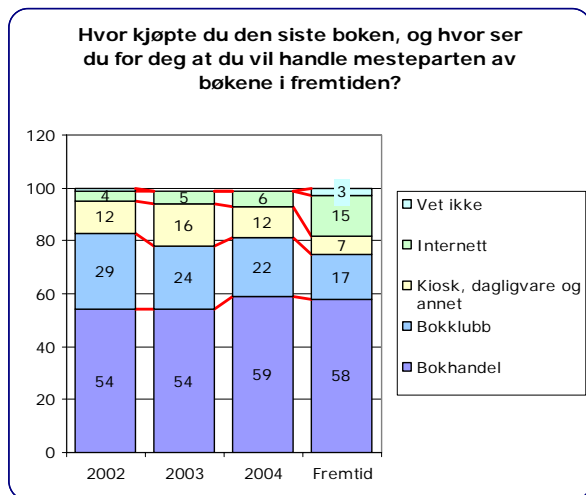
UTTALELSE OM "FORSKRIFT OM UNNTAK FRA KONKURRANSELOVEN FOR OMSETNING AV BØKER"

1 BAKGRUNN

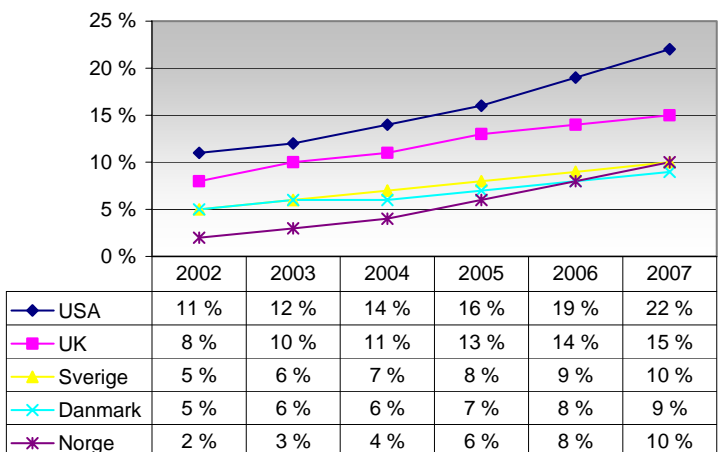
Vi viser til Moderniseringsdepartementets høringsbrev av 17. desember 2004 vedrørende utkast til forskrift om unntak fra konkurranse-loven for omsetning av bøker.

Bokkilden.no er en av Norges ledende rene nettbokhandelsaktører, etablert i 1998, og vi vil i 2005 passere en omsetning på NOK 40 millioner. Pr. måned har vi en trafikk på sidene våre på over 200.000 unike besøkende. Vi distribuerer over 200.000 bøker per år. Bokkilden.no har åpent døgnet rundt og er tilgjengelige for alle med tilgang til Internett. Bokkilden.no sin profil er bredde, og vi selger i snitt 2000 ulike titler pr. uke. Vi tilbyr 100% av alle norske titler som foreligger i salg. Dette innebærer at vi har et utvalg som dekker all litteratur som kommer ut i Norge, noe selv de største fysiske bokhandlene ikke har mulighet til å tilby.

MMI utførte i desember 2004 en landsrepresentativ undersøkelse av kjøpsvaner for bøker. Resultatet av undersøkelsen viser spesielt utviklingen i bokkjøpernes bruk av handelskanaler. Mens 6% oppga å ha kjøpt siste boken på Internett i 2004, ser hele 15% for seg at de kommer til å handle **mesteparten** av bøkene på Internett i fremtiden. MMIs rapport over netthandel Q3 – 2004 viser at antall personer med tilgang til Internett nærmer seg 80% av den norske befolkningen, og at over 2,5 mill. bruker Internett ukentlig eller oftere. Bøker er det 6. mest solgte produkt på nett. Vi siterer fra undersøkelsen: "Oversikten over de 10 mest kjøpte produkter/tjenester på Internett er først og fremst preget av bransjer hvor Internett er i ferd med å bli viktigste plattform for handel. Disse bransjene styrer en målrettet migrasjon av forretningsvirksomheten over mot nett ved hjelp av tydelige virkemidler som prising og markedsføring. Dette gjelder for alle de 5 største kategoriene". Det anføres at pris ikke regnes som et aktivt virkemiddel for bokbransjen.

Utvikling av nettbokhandel i friprismarkeder

2 GENERELLE BETRAKTNINGER

Bokkilden.no er av den oppfatning at den eksisterende bokbransjeavtalen er konkurransehemmende, og vektlegger spesielt at den diskriminerer aktører som selger bøker på Internett, bl.a. ved at vi ikke får selge skolebøker eller delta på Mammutsalg. Bokkilden.no mener at de nye retningslinjene fra statsrådene Valgerd Svarstad Haugland og Morten A. Meyer vil bidra til å utvikle nye typer og mer effektiv distribusjon av bøker, og slik gjøre bøker mer tilgjengelige for forbrukeren via et større mangfold i salgskanaler, til en billigere pris.

Bokkilden.no mener at et friprissystem for bøker vil komme forbrukeren til gode uten at det får negative konsekvenser for utgivelsen av smalere typer litteratur. Frie priser vil stimulere til rimeligere priser på bestselgere, mens de mer smalere titlene ikke vil ha samme prisømfintlighet. Momsfritaket, innkjøpsordningen og andre støtteordninger vil dessuten fortsatt være viktige kulturpolitiske virkemidler for å ivareta grunnlaget for utgivelser av smale titler. Frie priser vil gi en sunn konkurranse på salg av bøker, og vil tilføre et sunt element av konkurranse i en bransje der såkalt vertikal integrasjon har blitt stadig mer dominerende. Når bokklubbenes privilegier i forhold til å rabattere nye boktitler bortfaller, vil ikke forlagene lenger ha samme økonomiske motiv for å tvinge prisen opp i bokhandelen. Bokklubbenes konkurransefortrinn har gitt dominerende aktører i bransjen et stort overskudd, og bokhandlerne har på sin side også fått vern mot konkurranse på skolebøker. Til syvende og sist er det forbrukerne som har vært taperne under et slikt system – gjennom høy pris, konkurransevridding og begrenset tilgang, har de i høy grad bidratt til å subsidiere hele bokbransjen.

Med utgangspunkt i den utviklingen og de fakta som er beskrevet under punkt 1, vil vi påstå at bokkilden.no oppfylder viktige kulturpolitiske mål mht. å spre og tilgjengeliggjøre et bredt utvalg av norsk litteratur.

Videre, tar man i betraktning endringen i folks kjøpsvaner, er det vanskelig å forstå at rene nettbutikker for salg av bøker skal ha andre vilkår enn fysiske bokhandlere. Blant annet har Bokhandlerforeningen nektet bokkilden.no å selge skolebøker under henvisning til at det vil "bryte med intensjonen i Bransjeavtalen og det vil kunne få store konsekvenser i bransjen", samt delta i Mammutsalg grunnet manglende fysisk utsalgssted. Vi har opplevd en ekskludering fra normale konkurransevilkår som kun en gjennomregulert og beskyttet bransje kan tillate. Videre har bokklubber på nett kunnet gi bort og selge bøker med rabatt, mens bokkilden.no og andre nettbokhandlere har vært tvunget til å forholde seg til fastprisen i bransjeavtalen.

Det er derfor riktig og på tide at både bokbransjen og myndighetene tar hensyn til den teknologiske utviklingen som har funnet sted, og til at handel på nettet er en alternativ og god handelskanal for bokkjøperen som er kommet for å bli.

Vi vil understreke at bokkilden.no er positive til et generelt friprissystem for bøker, uavhengig av bokgruppe. Vi ønsker at det opprettholdes støtteordninger som sikrer bredden i utgivelser av bøker i Norge, men at det ikke skal være forbrukerens lodd å bære dette ansvaret gjennom å påtvinges kunstig høye priser på bøker. Vi mener at gjennom nytenkning, innovasjon og effektivisering i alle ledd i bransjen, vil bøker bli mer tilgjengelig for publikum og medvirke til å nå de overordnede litteraturpolitiske mål om å fremme kultur- og kunnskapsformidling i Norge.

3 FASTPRISPERIODENS VARIGHET

3.1 Utgangspunkt

Bokavtalen regulerer fastprisperioden til utgivelsesåret og perioden frem til og med 30. april året etter.

Konkurransetilsynet foreslår at denne perioden begrenses til å løpe ut senest 31. mars året etter bokens utgivelsesår, samtidig som den maksimale fastprisperioden begrenses til 9 måneder. Dersom fastprisperioden ikke får en maksimal grense, vil det være en risiko for at hovedvekten av utgivelser vil konsentreres til starten av hvert år slik at forlagene får en lengst mulig fastprisperiode på sine utgivelser. Bokkilden.no er av den oppfatning at det er viktig at ikke fastprisperioden forlenges ved til en fast dato 30. april året etter bokens utgivelse, men at den gjøres fleksibel slik Konkurransetilsynet har foreslått. Vi er på det rene med at en reduksjon i fastprisperioden uansett kan ha den negative konsekvens at utgivelser konsentreres "strategisk" innen en periode som gir lengst mulig fastpris på en utgivelse. Med Konkurransetilsynets forslag om en fastprisperiode på maks 9 mnd. mener vi at det stimuleres til at konsentrasjonen av utgivelser strekkes over et noe større tidsrom. Imidlertid mener bokkilden.no at dette er en utilfredsstillende mellomløsning, og at fripris vil være det beste alternativet fra kundenes perspektiv, både mht. spredning av utgivelser over tid og et forståelig prissystem.

Bokkilden.no ser det som helt uproblematisk å forholde seg til individuelle og fleksible fastprisperioder. Via den norske bokdatabasen importeres daglig oppdateringer på informasjon av samtlige norske boktitler. Denne databasen er tilgjengelig for alle bokhandlere, det være seg fysiske og nettbaserte. Nettbokhandelen kan derfor bruke pris som et aktivt virkemiddel, selv om det understrekes at det er frivillig hvorvidt man som distribusjonskanal ønsker å benytte seg av dette eller ikke.

4 BOKGRUPPER SOM IKKE SKAL OMFATTES AV FASTPRISORDNINGEN

4.1 Billigbøker, bokgruppe 5

I sitt brev av 13. september 2004 meddelte statsrådene bransjen at adgangen til å avtale fastprisreguleringer for skjønnlitteratur og allmennlitteratur kunne opprettholdes.

Konkurransetilsynet argumenterer i høringsnotatet for at billigbøker bare kan gis fastpris i samme periode som førsteutgivelsen. Dette standpunktet stiller bokkilden.no seg bak. Bokhandlerforeningen argumenter for at opprettholdelsen av fastprissystemet hviler på det kulturpolitiske grunnprinsipp at innovasjonen og bredden i litteraturproduksjonen svekkes dersom presset på marginene i forlegger- og omsetningsapparatet blir for stort. De hevder at selve grunntanken bak fastprisvirkemiddelet er at forleggere og bokhandlere skal gis tilstrekkelig inntjening, og dermed også incentiver, til å produsere og formidle et bredt utvalg bøker. Hvilket igjen gir forfatterne en tilstrekkelig inntjening til å opprettholde en bred produksjon og leve av sitt forfatterskap.

Forlagenes incitament til å utgi billigbøker vil ikke svekkes nevneverdig om det blir fri pris. Forlagene vil ikke måtte bære en evt. ytterligere rabatt til forbruker alene, men kan overfor forhandlerleddet spille på for eksempel rabatt ved kvantumsinnkjøp. Fri pris på billigbøker betyr ikke at alle billigbøker nødvendigvis skal bli billigere enn i dag, det betyr at forhandlerleddet på sin side får en mulighet til å jobbe mer kreativt i forhold til prisstrategi. Igjen vil vi søke støtte i det grunnleggende prinsipp at ingen skal diktere prisen ut til forbruker via forhandlerleddet av hensyn til den siste. Enhver forhandler av enhver vare, det være seg bøker eller andre ting, må selv være

ansvarlig for å drive sin butikk i henhold til sunne, forretningsmessige prinsipper, herunder fastsettelse av pris på sine varer ut i fra vurderinger av varekost og øvrige driftskostnader. Dette er prinsipper også forlagene må legge til grunn når de fastsetter prisen på sine enkelte utgivelser til forhandlerne.

Ved å begrense konkurransemulighetene gjennom fastpris, mener bokkilden.no at bransjen reduserer muligheten for et økt salg.

4.2 Bokgruppe 2: Lærebøker til høyere utdanning og profesjonsbøker

Konkurransetilsynet foreslår i høringsbrevet at det ikke skal være adgang til å opprettholde fastprisregimet på lærebøker til høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet. Bokkilden.no er enig i dette standpunktet.

Bokkilden.no er, i likhet med Konkurransetilsynet, av den oppfatning at lærebøker til høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet har fellestrekk med det som i statsrådenes føringer er omtalt som skolebøker. Det fremholdes at det er vanskelig å se noe større behov for fastpris på lærebøker til høyere utdanning enn for skolebøker til den videregående skolen. Det samme gjelder fagbøker for profesjonsmarkedet, hvor det kan være en glidende overgang mellom disse og lærebøker til høyere utdanning når det gjelder målgruppe og anvendelsesområde.

Bokkilden.no kan ikke se at det finnes noen egenskaper ved etterspørselsstrukturen på denne type bøker som forsvarer argumenter om fastpris, slik Bokhandlerforeningen argumenterer for. Igjen må det være opp til hver enkelt forhandler å ta stilling til sin forretnings profil og utvalg, samt prisen på de varer man ønsker å tilby.

4.3 Bokgruppe 7: Kommisjonsbøker, lover, forskningsrapporter og tilsvarende

Konkurransetilsynet foreslår at partene ikke bør tillates å opprettholde fastpris for disse bokgruppene. Bokkilden.no er enig i dette under henvisning til argumentasjonen i punkt 4.2.

5 UTVIDET ADGANG TIL FELLESNEDSETTELSER

Konkurransetilsynet foreslår at unntaksforskriften skal dekke Bokavtalens bestemmelse som gir mulighet til fellesnedsettelse av bokprisen (Mammutsalg) i regi av de to foreningene i fellesskap. Dette setter bokkilden.no pris på. Tidligere har bokkilden.no vært nektet adgang til å delta i Mammutsalget, under henvisning til at vi ikke har vært godkjent som bokhandel grunnet at "man må ha fysisk utsalgssted og være medlem i Den Norske Bokhandlerforening (krever fysisk utsalgssted)". Fra 1. mai 2005 blir imidlertid bokkilden.no fullverdig medlem i Bokhandlerforeningen, og godkjent som bokhandel. Dette gjør igjen at bokkilden.no kan delta som aktør i Mammutsalget på linje med fysiske bokhandlere.

I tillegg foreslår tilsynet at adgangen til fellesnedsettelse må gjøres videre enn det Bokavtalen legger opp til og ikke begrenses til kun "de to foreningene i fellesskap". Dette er bokkilden.no enig i.

6 FORSKRIFTENS VARIGHET

Konkurransetilsynet foreslår at forskriften gis en varighet på 5 år.

Bokkilden.no gjentar at fullt friprissystem vil være det mest hensiktsmessige og ønskelige, og ser dermed at dispensasjoner fra konkurranseloven kun tillates som en overgangsordning og ikke som en permanent løsning. Vi synes i utgangspunktet dermed at 5 år er lang tid tatt i betraktning den raske endringen i teknologisk utvikling og kjøpsadferd/handlevaner.

7 OVERGANGSORDNINGER

Det legges til grunn at overgangsordningene beskrevet i Moderniseringsdepartementets pressemelding 13 desember 2004 er følgende:

- Den utløpende Bransjeavtale forlenges til 1. mai 2005, mens Bokavtalen trer i kraft 1. mai 2005;
- Fastprissystemet og bokhandelens enerett til å selge skolebøker til videregående skole bortfaller fra 1. januar 2006;
- Fastprissystemet og bokhandelens enerett til å selge skolebøker til grunnskolen oppheves først etter en overgangsperiode, fra 1. juli 2006.

Overgangsordninger utover dette vil ikke bokkilden.no støtte.

Hva utgivelser som er foretatt i hht den utløpende Bransjeavtalen før 1 mai 2005 angår, ønsker bokkilden.no at det legges til grunn en fastprisperiode på maks 9 måneder. Bransjen har i lengre tid kunnet forberede seg på disse endringene (som ble tydelig indikert på et tidlig tidspunkt). Derimot vil flere unntak bidra til en uklar kommunikasjon med forbrukene.

Oslo 16 mars 2005

Vennlig hilsen

Annika Karlsen
Adm. direktør i Bokkilden AS
Grensen 16
Postboks 1178 Sentrum
0107 Oslo
mob 95036545
tlf. 23317700/05